

Posudek na bakalářskou práci Jaroslava Motla *Odras komunikačního systému Rožmberků v korespondenci Oldřicha II. (1418-1462)*, Javornice 2010

Jaroslav Motl si ve své práci *Odras komunikačního systému Rožmberků v korespondenci Oldřicha II. (1418-1462)* – do anglického překladu titulu se vloudila chyba: mělo by být Reverberation, nebo lépe Reflection, nikoli Reverbation) věnoval problematice „sdělování“ v pozdním (nikoli vrcholném, jak autor uvádí v titulu a v textu své práce) středověku s přesahem do raného novověku. Jako cíl si stanovil odpovědět především na otázky, jakým způsobem Oldřich II. z Rožmberka komunikoval s okolím, jaké prostředky ke komunikaci používal, jaký byl geografický rámec Oldřichovy korespondence a s jakou intenzitou a rychlostí byly zprávy předávány (s. 6).

Bakalářskou práci uspořádal Jaroslav Motl do šesti kapitol. V první kapitole stručně vymezil na základě odborné literatury pojem komunikace a její rámec. Obsahem druhé kapitoly je přehled bádání o problematice komunikace v pozdním středověku a raném novověku v českém prostředí s důrazem na rod Rožmberků, jimž čeští historikové častěji věnují pozornost vzhledem k úloze Rožmberků v politickém, kulturním a hospodářském životě a k postavení a významu rožmberského panství, a hlavně k dochování a zpřístupnění pramenů. Uvedená konstatování o počátcích studia a rostoucím zájmu o problematiku komunikace v zahraničí i v ČR by ovšem měla být podrobněji dokumentována konkrétními odkazy na příslušné práce (především na s. 10). Ve třetí kapitole, *Zhodnocení Listáře a listináře Oldřicha z Rožmberka*, podává snad až příliš stručnou charakteristiku rodového archivu Rožmberků a edice listin a listů Oldřicha z Rožmberka; o hodnocení nejde. K této části je nutno podotknout, že *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka* (autor píše s minuskulním „l“, ačkoli jde o název edice) není „součástí této bohaté studnice informací“ (tj. rožmberského archivu, s. 17), ale edicí listin a listů, které archiv obsahuje. Následuje kapitola o instituci poselství, kde již mohl autor vedle odborné literatury využít také pramenů obsažených v edici. V úvodní charakteristice (s. 18) by bylo třeba uvést také odkazy na prameny nebo alespoň příklady z pramenů. Pátá kapitola, *Život Oldřicha II. z Rožmberka*, je kompilací z odborné literatury, což lze připustit vzhledem k tomu, že této osobnosti je průběžně věnován zájem odborníků. Tato skutečnost by však měla být uvedena na začátku, nikoli až na samém konci kapitoly.

Těžiště práce leží v šesté kapitole, nazvané *Šlechtická komunikace ve světle rožmberských písemností*. Zde by asi bylo lépe psát raději o rožmberské komunikaci, či ještě lépe komunikaci Oldřicha II. z Rožmberka, protože z textu není zřejmé, do jaké míry lze zjištění týkající se této mimořádné osobnosti a rožmberského dominia aplikovat na většinu české šlechty. Kapitola je dále tématicky členěna. První část je věnována komunikaci v počátcích vlády Oldřicha II. z Rožmberka, kdy byla komunikace tohoto šlechtice ještě omezena na jeho panství a příbuzenské vazby. Kromě jednoho případu nejsou ovšem opět uvedeny odkazy na konkrétní prameny nebo alespoň příklady pramenů, které by obsažené informace dokumentovaly. Druhá část šesté kapitoly pojednává o instrukci Oldřicha II. pro jednoho z posílů jako příkladu komunikace v pozdním středověku. Jde o zajímavý pramen se značnou výpovědní hodnotou pro dané téma, bylo by ovšem vhodné ho uvést do širších souvislostí a zdůvodnit, proč je zde zařazen (tím nechci tvrdit, že sem nepatří!). Stejně tak by bylo třeba uvést do souvislostí další podkapitulu věnovanou příměřím uzavřeným Oldřichem II. z Rožmberka a osobám, které v příslušných písemnostech figurují. Problém by vyřešil stručný úvod k šesté kapitole, kde mohly být tyto skutečnosti, včetně typů písemností, které jsou zkoumány, respektive které mají význam pro zkoumané téma, uvedeny a naznačeno členění kapitoly. V podkapitole o komunikaci v rámci správní praxe se autor opět opírá téměř výhradně o odbornou literaturu. Dále je velmi stručně charakterizována role rožmberské kanceláře v korespondenci rožmberského dominia. Dosavadní poznatky dokresluje pojednání o rychlosti komunikace v 15. století

na základě rožmberských pramenů. Přínosem je rovněž podkapitola věnovaná okruhu osob, s nimiž byl Oldřich II. v kontaktu. Nevím proč autor očekával omezení frekvence písemného styku mezi králem a Oldřichem II. za Zikmundovy nepřítomnosti v Čechách (s. 48). Opak, který také vyplynul z pramenů, je zcela logický. Dále J. Motl sleduje roli ústních posílů a věřících listů jako specifické formy písemností využívaných v komunikaci, a geografický horizont rožmberské korespondence.

V závěru Jaroslav Motl shrnuje výsledky své práce především pokud jde o formy komunikace Oldřicha II. z Rožmberka a jejich obsah. Práci doplňuje seznam použitých pramenů a literatury a přetisk plného znění instrukce pro Vikéře z Chmelného, jejíž rozbor byl podán v textu práce.

Práce Jaroslava Motla podává základní charakteristiku komunikace Oldřicha z Rožmberka, aniž by ovšem autor šel do hloubky a využil všech možností, které zkoumaný materiál poskytuje. Většinu informací čerpá z odborné literatury. Na druhé straně je nutno respektovat skutečnost, že jde o práci bakalářskou. Přesto by autor měl vzít z úvahy i alespoň základní zahraniční literaturu k tématu. A jedna „technická“ poznámka: v historických pracích je třeba respektovat diplomatický charakter písemností. Na s. 34 jmenuje J. Motl tytéž písemnosti listy a vzápětí o nich píše jako o listinách, na s. 47 jde zjevně o mandáty, nikoli listy.

Práce Jaroslava Motla odpovídá požadavkům kladeným na bakalářskou práci a lze ji doporučit k obhajobě. Navrhuji ji hodnotit jako velmi dobrou.

V Praze, 18. srpna 2010.

Prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc.